

Publieksjaarverslag 2020

Stichting Eenzame Dood | Stichting NAbij Arnhem

Stichting Eenzame Dood | Stichting NAbij
Postbus 199
6800 VD Arnhem
T. 085 – 016 33 33
E. info@nabij.nu
W. www.nabij.nu

Publieksjaarverslag 2020

Inleiding

Zes jaar geleden werd Stichting Eenzame Dood opgericht, enkele maanden later gevolgd door dochterstichting Stichting NAbij.

Omdat er nog steeds te veel mensen zijn die in hun laatste levensfase alleen zijn en eenzaam sterven. Omdat iedereen eigenlijk wel weet dat dit maatschappelijke probleem er is maar er feitelijk verrassend weinig aan gedaan wordt.

We vragen op allerlei manieren aandacht voor deze problematiek. Niet in negatieve zin maar door samen te werken in relevante netwerken en door in de media te laten zien hoe het ook kan en te vertellen over onze ervaringen.

Alleen aandacht vragen vinden we uiteraard niet genoeg. Met een groep van ruim 40 vrijwilligers werken we aan een heel scala van activiteiten.

Ons hoofddoel bij alles dat we doen is om er voor te zorgen dat we laagdrempelige hulp kunnen bieden aan mensen zonder of met een klein sociaal netwerk in hun laatste levensfase. Door vrijwilligers die rekening houden met de individuele wensen van zorgvragers en die respect hebben voor de leefomstandigheden van de mensen die we begeleiden. Zonder oordeel.

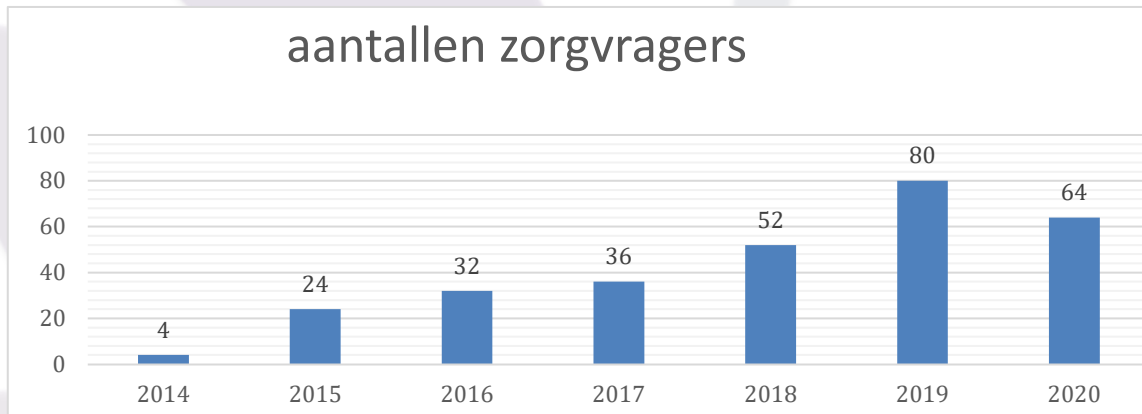
In ons publieksjaarverslag laten we aan onze donateurs en andere belangstellenden zien welke activiteiten we in 2020 hebben ondernomen. We schetsen een beeld van de mensen voor wie we werken en aan de hand van voorbeelden en gebeurtenissen laten we u zien wat het belang is van ons werk. Als we in onze voorbeelden personen bij naam noemen is dat uiteraard met hun toestemming.

Namens het bestuur van Stichting Eenzame Dood en Stichting NAbij,

John Jansen, voorzitter

Onze zorgvragers in 2020

Vanaf 2014 zagen we een jaarlijkse groei in het aantal zorgvragers. In de eerste 3 maanden van 2020 zagen we dat deze trend zich voortzette: eind maart zaten we al op bijna 50% van het aantal mensen dat we in 2019 wisten te bereiken. De uitbraak van Covid-19 maakte dat een aantal zorgvragers er uiteindelijk voor koos om toch geen gebruik te maken van de begeleiding die we konden bieden. Uiteindelijk hebben we in 2020 vrijwillige palliatieve terminale zorg geleverd aan 64 mensen. Vanaf maart uiteraard met inachtneming van de maatregelen die het RIVM afkondigde.

De gemiddelde leeftijd van zorgvragers was in 2020 67 jaar. De jongste zorgvrager was 46 en de oudste 88 jaar.

Circa 75% van de zorgvragers hebben we in hun eigen huis kunnen begeleiden, 25% van de zorgvragers hebben we begeleid in een instelling (ziekenhuis, verpleeghuis, hospice etc.) In een aantal gevallen zijn we samen met de zorgvrager verhuisd van eigen huis naar een instelling. Ook in 2020 hebben we weer moeten constateren dat niet alle mensen die in het ziekenhuis zijn overleden daar ook thuishoorden. Het ging daarbij om mensen die uitbehandeld waren en niet meer zelfstandig konden wonen, maar waarvoor geen opvang geboden kon worden door bijvoorbeeld hospices. Het ging hierbij vaak om mensen waarbij sprake is van meervoudige problematiek.

Opvallend in 2020 was het aantal relatief jonge mensen en het aantal mensen dat het eigen levenseinde regisseerde. We zagen dat de zorgvraag zwaarder werd voor onze vrijwilligers: zij werden gevraagd aanwezig te zijn bij euthanasie en bij versterving. Ook zagen we zorgvragers met een psychiatrisch beeld in de laatste levensfase.

Enerzijds kunnen we deze verzwaarde vraag beschouwen als een compliment voor de deskundigheid en inzet van onze organisatie en vrijwilligers, anderzijds laat het ook veranderingen in de reguliere zorg zien.

De mensen waar we voor werken

We hebben gemerkt dat er veel beelden leven over de mensen voor wie we werken. Dat beeld komt vaak niet overeen met de mensen die wij treffen.

Daarom schetsen we hieronder de globale profielen van de mensen die een beroep op ons doen in hun laatste levensfase. Het zal duidelijk zijn dat achter al deze profielen mensen zitten die uniek zijn.

- **Mensen met een verslaving**

De huidige organisatie van het Nederlandse zorgsysteem en de bijbehorende bekostigingssystematiek maakt dat een aantal groepen buiten de boot valt. Met name mensen met meervoudige problematiek passen over het algemeen niet in het stramien van de huidige zorg. Daardoor laat hun behandeling op zich wachten en moeten deze mensen het in hun eigen leefomgeving zien te roeien. Veel mensen uit deze groep hebben hun basis niet op orde, wat zich onder andere uit in het ontbreken van dagbesteding, contacten etc.

- **Mensen die dak- en thuisloos zijn**

De achtergronden en verhalen van mensen die dak- en thuisloos zijn, zijn heel verschillend. Sommigen zijn in deze situatie beland door alcohol- of drugsverslaving. Anderen hebben gewoon pech gehad in hun leven. Verlies van werk, verlies van de verblijfsstatus of verlies van een geliefde bijvoorbeeld, kunnen vreselijke gevolgen hebben, zowel sociaal als financieel. Een groot aantal dak- en thuisloze mensen heeft – om zeer verschillende redenen – moeite om de aansluiting met anderen te vinden. Mensen die dak- en thuisloos zijn hebben over het algemeen een zeer beperkt netwerk en zijn vaak niet verzekerd, waardoor ze beschikbare voorzieningen mijden, of waardoor deze voorzieningen voor hen niet beschikbaar zijn.

We zien dat er sprake is van toenemende vergrijzing in deze groep.

- **Mensen die zorg mijden**

Met deze mensen gaat het goed, zolang ze zelfstandig kunnen functioneren. Vaak worden ze beschreven als mensen die volgens een redelijk vast patroon leven en die tevreden zijn met de relatieve eenzaamheid waarin ze leven. Als hun laatste levensfase aanbreekt, zijn deze mensen vaak bang dat ze eindigen als een bericht in de krant: ‘Overledene na drie maanden gevonden.’ Daarnaast willen veel van deze mensen niet ongekend sterven. Ze willen hun levensverhaal nog een keer kunnen vertellen.

- **Eenzamen**

Vaak, maar zeker niet alleen, zijn dit ouderen die in de loop van de tijd hun netwerk hebben zien verkleinen. Soms zijn het mensen die een baan hadden die al hun energie opslokte, totdat ze geconfronteerd werden met een ernstige ziekte of mensen die na een scheiding hun sociale netwerk zagen verdampen.

Sommigen vinden de eenzaamheid een probleem, anderen vinden hier hun eigen weg in.

Voor beide groepen geldt, dat ze in de laatste levensfase graag begeleiding willen. Hoe ze die ingevuld willen zien is heel verschillend.

- **Partners en andere nabestaanden**

We bieden ook ondersteuning aan partners of andere nabestaanden van overledenen. Deze vorm van ondersteuning bieden we maximaal 3 maanden na het overlijden. Tijdens deze periode kijken we samen of er nog behoefte is aan verdere ondersteuning en hoe en waar die dan geregeld kan worden. We zorgen altijd voor een warme overdracht naar andere ondersteuners.

"Hallo Marleen en familie, heel hartelijk bedankt dat ik Marleen, jullie moeder mag lenen van jullie. Ik heb veel steun aan jullie echtgenote en moeder, alles aan haar is wondermooi, ze heeft gevoel voor humor, wat ik nu heel erg nodig heb om alles te kunnen verwerken en daar ben ik enorm dankbaar voor. Dus wil ik jullie ook danken voor de tijd die Marleen vrij mag maken voor mij. Heel erg bedankt."

Als onze zorgvragers dat graag willen denken we mee over de vorm van hun uitvaart. In dat geval proberen we de afgesproken vorm ook bij de uitvoering door de uitvaartondernemer te bewaken. Dit lukt helaas niet altijd bij een gemeentelijke uitvaart: een aantal gemeenten heeft voor zogenaamde 'gemeentebegravenissen' contracten afgesloten met vaste uitvaartorganisaties die de uitvaart volgens een vast stramien vormgeven waar niet van afgeweken kan worden.

Onze vrijwilligers

Onze stichtingen draaien vrijwel volledig op vrijwilligers. We hebben één betaalde kracht in dienst: de coördinator van NAbij. Het bestuur van onze stichtingen is onbezoldigd.

Ook in 2020 hebben we nieuwe vrijwilligers gezocht en opgeleid. We hebben 2 basiscursussen uitgevoerd, waaruit in totaal 12 nieuwe vrijwilligers zijn overgebleven. Alleen vrijwilligers die deze cursus volledig hebben gevolgd worden door ons ingezet bij zorgvragers.

Omdat we werken met mensen die weliswaar niet wilsonbekwaam zijn, maar wel bijzonder kwetsbaar, moeten al onze vrijwilligers een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) overleggen. Zonder die verklaring worden ze niet ingezet.

Eind 2020 telden we 38 vrijwilligers.

De grootte van ons vrijwilligersbestand is redelijk constant, maar ieder jaar vertrekt een aantal mensen. Er zijn legio redenen die iedere vrijwilligersorganisatie zal herkennen: mensen verhuizen, krijgen betaald werk of hun persoonlijke situatie verandert. Bij ons is er nog een belangrijke reden: het werk dat we doen trekt een behoorlijk zware wissel, waardoor jaarlijks een aantal vrijwilligers besluit om te stoppen. Aanvulling met nieuwe vrijwilligers is dus noodzakelijk, om aan de vraag naar inzetten te kunnen blijven voldoen.

Mensen die na de basiscursus aan het werk gaan als vrijwilliger, krijgen regelmatig intervisie, verdiepingsdagen en aanvullende trainingen. Hiermee hopen we er niet alleen aan bij te dragen dat de kwaliteit van ons werk goed blijft, maar we zorgen er ook voor dat onze vrijwilligers de ervaringen die ze opdoen bij de begeleiding van stervenden, kunnen delen met anderen.

Een nacht waken..

“Om 22.45 aangekomen om een nacht te waken bij mevrouw O. De heer O. en hun zoon zijn vrij snel gaan slapen. Om 2.45 vond ik de ademhaling van mevrouw dermate onrustig dat ik haar man en zoon gewekt heb. Ze hebben mevrouw zo goed mogelijk verzorgd en de nachtzuster gebeld die vrij snel kwam en ze hebben haar stabiel neergelegd. Daarna zijn ze gaan slapen.

Om 4.30 hoorde ik opeens geen ademhaling meer. Ik vermoedde dat ze toen was overleden en heb direct iedereen gewekt. Ik ben nog even gebleven maar vond daarna dat de familie met elkaar het overlijden samen gingen delen en ben om 4.45 vertrokken.”

Piet

Activiteiten in 2020

Het bieden van palliatieve terminale zorg aan mensen zonder of met een klein sociaal netwerk is onze belangrijkste activiteit, maar niet de enige. We vinden het ook heel belangrijk om de problematiek van ongewenst eenzaam sterven onder de aandacht te brengen.

We geven onze kennis en ervaringen over eenzaamheid in de laatste levensfase graag door. Aan professionals in de zorg en maatschappelijke organisaties bijvoorbeeld, die in veel gevallen ook kunnen zorgen voor doorverwijzing naar ons. Maar ook aan studenten die worden opgeleid tot medisch of maatschappelijk hulpverlener.

En natuurlijk aan 'gewone mensen' die vanuit hun maatschappelijke betrokkenheid meer willen weten of zich betrokken voelen bij deze problematiek.

Hoe meer 'ogen en oren' we op deze manier kunnen bereiken, hoe groter de kans dat we gevonden worden en hoe kleiner de kans dat iemand die dat niet wil, in eenzaamheid moet sterven.

Hieronder beschrijven we de activiteiten uit 2020 waar we het meest trots op waren

Aanpassen van onze uitvoering aan Covid-19

Bij de uitbraak van Covid-19 hebben we er voor gekozen om door te gaan met ons werk. Met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM en met een hoop kunst- en vliegwerk om de situatie zowel voor onze vrijwilligers als onze zorgvragers zo veilig mogelijk te krijgen.

Aan alle vrijwilligers is de vraag voorgelegd of ze onder deze omstandigheden nog bezoeken aan zorgvragers wilden brengen. Sommigen kozen er voor om hun activiteiten voor NAbij tijdelijk op een lager pitje te zetten. Het overgrote deel van onze vrijwilligers ging door.

Werkoverleggen, intervisie- en scholingsbijeenkomsten werden digitaal georganiseerd, evenals de training van nieuwe vrijwilligers en de eindejaar bijeenkomst waarin we alle overleden zorgvragers uit 2020 hebben herdacht.

Wat we in deze periode niet hebben aangepast is de doelgroep waarvoor we werken. Dat bleek lastig, omdat een aantal andere organisaties voor vrijwillige palliatieve zorg vanaf maart hun activiteiten heeft stilgelegd en zorgvragers hoopten dat zij door onze vrijwilligers begeleid konden worden. Waar het ging om mensen met een eigen netwerk hebben we niet aan deze begeleidingsvraag voldaan.

“Dat we een goed en hecht team zijn is zeker gebleken in het afgelopen jaar. Ook in deze roerige tijd hebben de vrijwilligers veel zorgvragers mogen ondersteunen ondanks alle richtlijnen. De verbinding hebben we met elkaar niet verloren door online samen te komen voor werkoverleg en intervisie. Ik ben er trots op dat bijna iedereen binnenboord is gebleven. Met elkaar hebben we het verschil kunnen maken door ons werk met hart en ziel voort te zetten.”

Karin Slot, coördinator vrijwilligers Stichting NAbij

Bijna-thuis-huis: het NAbij Huis

De omtrekken en mogelijk- en onmogelijkheden van een bijna-thuis-huis zijn in 2020 verder verkend. Wij willen dit huis realiseren voor de doelgroep die op dit moment in de reguliere palliatieve zorg niet bediend kan worden. We hopen uiterlijk in 2021 het NAbij Huis te realiseren.

Vervolg professionalisering van onze organisatie

De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet in de verbetering van de kwaliteit en continuïteit van de organisatie. De nadruk lag daarbij op de totstandkoming van protocollen en reglementen met betrekking tot de bescherming van onze zorgvragers en op het terrein van rechten en plichten en begeleiding van de vrijwilligers van de organisatie en de naleving daarvan.

Opleiden en begeleiden van vrijwilligers

Tot onze grote verrassing bleven zich ook na de uitbraak van Covid-19 mensen aanmelden als vrijwilliger. De verplichte basiscursus van 6 avonden die voorheen in het gebouw van RIBW werd uitgevoerd is omgezet in een digitale variant.

De opzet van de basiscursus is niet veranderd: Iedereen die zich aanmeldt als vrijwilliger bij Stichting Eenzame Dood of bij Stichting NAbij is verplicht om deel te nemen aan een basiscursus van zeven bijeenkomsten. In de basiscursus wordt niet alleen ingegaan op de zaken waar je als vrijwilliger in iemands laatste levensfase mee geconfronteerd kunt worden, op het verkennen van hun eigen grenzen en de bewaking daarvan, maar nadrukkelijk ook op de manier waarop we vanuit Eenzame Dood en NAbij willen werken. Onze ervaring is, dat de basiscursus voor een aantal mensen betekent, dat zij het – vaak te romantische - beeld dat ze hebben bij ons soort werk, sterk moeten bijstellen. Voor ruim 35% van degenen die zich aanmelden, reden om zich nog tijdens de basiscursus terug te trekken.

Aan alle vrijwilligers wordt ondersteuning geboden in de vorm van werkoverleggen, intervisie en verdiepende themabijeenkomsten. Hierdoor bewerkstelligen we niet alleen kwaliteitsbehoud: onze vrijwilligers doen hun werk vaak alleen of in tweetallen. Een groot deel van onze vrijwilligers vindt het belangrijk om de ervaringen en gevoelens waarmee zij geconfronteerd worden, te kunnen delen. Ook deze bijeenkomsten zijn vanaf maart waar nodig digitaal uitgevoerd.

Nieuwe website

We hebben onze website volledig vernieuwd. Een van onze doelstellingen was om niet alleen verwijzers aan te spreken, maar ook onze doelgroep. Daarnaast hebben we geprobeerd om het proces van aanmelding via onze website zo helder mogelijk te maken.

Na de lancering van de vernieuwde website merken we dat zorgvragers zich nu ook rechtstreeks aanmelden. Dus we lijken in onze opzet geslaagd.

Herinneringsboek en herinneringsmonument

Elke leven dat is geleefd, is het waard om herdacht te worden. Dat geldt ook voor mensen die eenzaam zijn gestorven. Daarom ligt er sinds 26 maart 2019 een herinneringsboek in de Mariakapel van de Martinuskerk aan de Steenstraat in Arnhem. In 2020 hebben 5 van onze zorgvragers aangegeven dat zij graag in dit boek vermeld willen worden.

De zusters van de boekbinderij van de Trappistinen in Oosterbeek vervaardigen deze pagina's. De Martinuskerk beheert het boek.

In 2020 heeft onze voorzitter begraafplaats Moscowa benaderd met de vraag om een monument op te richten voor eenzaam gestorven mensen op te richten. Dit monument gaat in het voorjaar van 2021 onthuld en ingewijd worden. Hoewel onze voorzitter dit op persoonlijke titel heeft geïnitieerd maken we er graag melding van.

Flowers uit Arnhem

Om op een laagdrempelige manier in contact te komen met mensen die door ons netwerk worden aangewezen als eenzaam en ernstig ziek, maar die geen behoefte hebben aan bemoeienis, brengen we tweewekelijks een bloemetje aan deze mensen. Zo'n bloemetje als blijk van aandacht is vaak al een cadeautje. Het opent bovendien letterlijk deuren en de mogelijkheid voor meer aandacht en contact met onze vrijwilligers, als daar behoefte aan is. We werken bij deze activiteit samen met Flow Bloemisten, die de bloemen gratis ter beschikking stelt. In 2020 is er een nieuwe vrijwillige coördinator voor deze activiteit gevonden.

Herinneringsavond

Op 16 december hebben we tijdens een online samenzijn van onze vrijwilligers alle zorgvragers herdacht die in 2020 zijn overleden. Omdat ieder mens het waard is om herinnerd te worden.

Stichting Eenzame Dood en Stichting NAbij in de media

In 2020 zijn de websites van beide stichtingen vernieuwd. Deze websites zijn vooral bedoeld om zorgvragers, verwijzers en anderen uit ons netwerk zo gericht mogelijk te informeren en communicatie zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Onze websites: www.nabij.nu en www.eenzamedood.nl

Via onze Facebookpagina, onze digitale nieuwsbrief en reguliere media doen we regelmatig verslag van onze activiteiten.

In de uitgave 'Het leven voltooien' van het Landelijk Expertisecentrum Sterven verscheen onder ander een verhaal en de visie op eenzaam sterven van met onze voorzitter onder de titel 'De mens zien en horen is mijn belangrijkste taak.'

Ons netwerk

We steken veel tijd en energie in het opbouwen en onderhouden van een netwerk waaruit we aanvragen krijgen voor ondersteuning. Zo werken we samen met een aantal verpleegafdelingen van ziekenhuis Rijnstate en thuisorganisaties. Specialistische teams weten ons te vinden, maar ook huisartsen, maatschappelijk werk en wijkteams.

Vanuit Stichting NAbij is de afgelopen jaren sterk ingezet op het tot stand brengen van één voordeur voor informele zorg in Arnhem waardoor organisaties die informele zorg bieden makkelijker te vinden zullen zijn voor inwoners van de stad.

Door de coronacrisis is een en ander in versnelling gekomen en is er Voor Elkaar In Arnhem ontstaan. Vanuit Stichting NAbij is binnen Voor Elkaar In Arnhem zowel in de stuurgroep als werkgroep plaatsgenomen.

Ook onderhouden we nauwe banden met een aantal organisaties die ons werk een warm hart toedragen en die met ons meedenken over juridische en organisatorische zaken die de toekomst van onze stichtingen betreffen. In het bijzonder willen we onderstaande organisaties bedanken voor het belangeloos beschikbaar stellen van hun faciliteiten en deskundigheid:

RIBW Regiokantoor Presikhaaf/Spijkerkwartier, Rozet, SAB Adviseurs en ruimtelijke ontwikkeling, de Arnhemse Uitdaging, Frank Donders, Bart van Meer van Dirkzwager advocaten, IrisZorg, Flow bloemisten.

Ons bestuur

Het bestuur van Stichting Eenzame Dood en Stichting NAbij bestond in 2020 uit de volgende personen:

John Janssen	Voorzitter
Peter van der West	Penningmeester
Annelies van Amersvoort	Algemeen lid
Mo van Dijk	Algemeen lid

Tot slot

We hopen dat dit jaarverslag heeft laten zien hoe belangrijk ons werk is. Dankzij de steun van donateurs, sponsors en subsidiënten hebben we ook in 2020 veel werk kunnen verzetten.

Hartelijk dank aan iedereen die onze activiteiten mogelijk maakt, maar vooral aan onze vrijwilligers die letterlijk dag en nacht klaarstaan.

Arnhem, februari 2021